

Елегискиот воин во новиот фрагмент на Архилох (Р.Оху. LXIX4708)

Даниела Тошева-Николовска

toshevadaniela@gmail.com

АПСТРАКТ

Новиот фрагмент на Архилох претставува елегиска песна во која се обработува митот за Телеф. Оваа елегиска песна содржи најдолг наратив чија содржина се темели на митот, и тоа не само во елегиската поезија на Архилох, туку воопшто во архајската елегија. Во оваа статија се разгледува статусот на воинот во поезијата на Архилох, следен преку примерот на Ахајците и Телеф во новиот фрагмент. За споредба се разгледуваат и другите воени песни на Архилох, но и епската поезија, која настанува истовремено со архајската поезија.

Клучни зборови: Архилох, архајска елегија, воени песни, воин, митот за Телеф, Р.Оху. LXIX4708

1. Папирусот Р. Оху. LXIX4708

Објавувањето на Р.Оху. LXIX4708 од Обинк во 2005 г. [1] предизвика голем интерес кај класичните филолози, не толку заради јазичниот аспект, т.е. обидот да се емендира оштетениот текст, колку заради содржината на текстот. Имено, станува збор за елегиска песна на архајскиот поет Архилох (прва половина на VII век пр. н. е.), во која е претставен подолг митолошки наратив – митот за Телеф – што е невообичаено за елегиските песни од архајскиот период. Самиот папирус на кој се наоѓа песната се датира во II век н. е. и претставува дел од папирусна ролна на која се наоѓаат уште два папируса: Р.Оху. VI854 и Р.Оху. XXX2507. Сите овие папируси се пронајдени во 1897 год. на локалитетот Оксирих и денес се претпоставува дека се дел од единствена книга со елегиски песни на поетот Архилох. Впрочем дека постоела таква книга (веројатно составена во александрискиот период), покажува и Атенај, кој вели дека текстот што го цитира се наоѓа кај Архилох *ἐν ἐλεγείοις* (= во елегиите) (Deipn. 11.66.21; 12.29.3). Папирусите, пак, што се пронајдени на истата ролна со Р.Оху. LXIX4708, претставуваат критичко издание на елегиските песни на Архилох (можеби истото издание што го наведува и Атенај), бидејќи изобилува со дијакритички знаци и коментари.

Елегиската песна во која се раскажува митот за Телеф (Р.Оху. LXIX4708) се содржи од 24 континуирани стиха, кои се оштетени на почетокот и на крајот, така што не се знае точно каков е пишаниот и изведувачкиот контекст на елегијата. Толкувањата на текстот Р.Оху. LXIX4708, по неговото публикување, главно се однесуваат на емендацијата на текстот на елегијата и негово сместување во поширок контекст. Натаму истражувањата главно се однесуваат на 1) интертекстуалноста во митолошкиот наратив – се споредува со Хомер, Хесиод и Пиндар; 2) митот за Телеф и неговата релација со останата хеленска литература и иконографија. Отстапка од ова прави Хеирман (Heirman, 2012), кој го проучува фрагментот од аспект на приказот на просторот и на митолошките градови во него.

2. Архилох и архајската елегија

Елегиските песни на Архилох припаѓаат на групата елегиски песни од архајскиот период, кои се делат главно на два типа: кратки песни што се пееле на гозби, чиј материјал може да биде воен, политички, и еротски, како и на подолги историски наративи, како што е fr. 14 W на Мимнерм (VII век пр.н.е.) *За битката со Змирњаните* [2]. Контекстот на последниве е веројатно јавен фестивал, како што предлага Бедекер (Boedeker 1995: 222), поради панхеленската или полихеленската црта во обраќањето. Покрај овие песни постои и трет тип, кои претставуваат жалбени елегии, коишто се пееле на погребни, какви што има и во Хомеровите епови. Овој тип елегии се повеќе карактеристични за дорските племиња, кои претежно го населувале Пелопонес, одошто за јонските племиња, кои ги населувале егејските острови и брегот на Мала Азија. [3] Ова е општа поделба што се темели на содржината на елегиите.

За поетот Архилох релацијата со елегиската поезија е помала одошто со јампската поезија. Тој пред сè се сметал и се смета за јамбограф, автор на песни со ругачка содржина, кои се пишувани најчесто во јампски триметар или во трохајски тетраметар. Дека така бил прифаќан во антиката покажува и споредбата на Архилох со атичкиот комедиограф Кратин што ја прави Платониј (Kaibel 3-6): „Кратин, поет од старата комедија, кој го подражава Архилох, немилосрден е во ругањата (λοιδορία).“ Покрај тоа Кратин има напишано и цела комедија *Приврзаници на Архилох*, што јасно ја покажува поврзаноста меѓу нив, којашто се заснова на инвективата. Друга компонента на поетскиот лик на Архилох, која е тесно поврзана со јампската поезија и со Дионис, е виното; Архилох често се претставува како пие вино, а тоа покажува дека поезијата што ја пишува е симпотичка, наменета за публика во симпотички контекст. И на крај, како што може да се суди и од песните, но и од сведоштвата, Архилох се поврзува со воената поезија, особено воената елегија, зашто и самиот бил воин, што не е невообичаено во архајското општество. Елегиите во кои се слави доблеста на војникот биле популарни песни меѓу Хеленскиот свет, како што може да се види од елегиите на Калин, Тиртај и Мимнерм. Сите три компоненти (поезија, вино и воин) се испреплетуваат и суштествуваат во комплексниот поетски лик на Архилох, а тоа го покажуваат и неговите песни, но и контекстот на песните, во поширока смисла. Имено формата на излагање на воените теми е поетска, а се случува на гозба (συμπόσιον), која има релација и со виното и со поезијата. [4]

Она што е главно обележје на елегиската поезија од архајскиот период е наративот, кој може да биде, и најчесто е, земен од неодамнешната историја, како пример што треба да се следи, или да се одбегнува. Меѓутоа ваквиот наратив не треба да се споредува со епскиот наратив, кој постои сам за себе; во елегиите наративот е пример за сегашната ситуација. Наративот што следи во новообјавениот папирус се темели на приказната за Телеф и неговата средба со Ахајците во Мисија. Овде, наместо скорешен историски настан (e.g., Mimn. 14 W), или хипотетички настан, земен е настан од митологијата како парадигма, што е невообичаено за архајската елегија. Но, Хелените имале ист однос кон историјата и кон митологијата, така што таквата референтна употреба на митот не треба да се смета за исклучок, туку за работење во рамките на традицијата.

3. Τεκστοτ на елегијата

εἰ δὲ] . [. . . .] . [.] . . θεοῦ κρατερῆ[ς ὑπ' ἀνάγκης
οὐ χροῖ] ἀν[α]λ[κίη]ν καὶ κακοότητα λέγει[ν]•
νῶτ ἐτ[ρεψάμ]εθ' αἶψα φυγεῖν φεύγ[ειν δέ τις ὥρη]•
καὶ ποτ[ε μ]οῦνος ἐὼν Τήλεφος Ἀρκα[σίδη]ς
Ἀργείων ἐφόβησε πολὺν στρατ[όν,] οἳ δὲ φέβοντο
ἄλκιμ[οι,] ἧ τόσα δὴ μοῖρα θεῶν ἐφόβει,
αἰχμηταὶ περ ἐόντε[ς.] εὐρρεΐτης δὲ Κ[αῖ]κος
πιπτόντων νεκύων στείνετο καὶ [πεδίον

0 Μύσιον, οἳ δ' ἐπὶ θῖνα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης
χέρσ'] ὑπ' ἀμειλίκτου φωτὸς ἐναιρό[μενοι
προ]τροπάδην ἀπέκλινον εὐκνήμ[ιδες Ἀχαιοί]•
ἀσπάσιοι δ' ἐς νέας ὠ[κ]υπόρ[ο]υς [ἐσέβαν
παῖδες τ' ἀθανάτων καὶ ἀδελφεοί, [οὓς Ἀγαμέμνων

5 Ἴλιον εἰς ἱερὴν ἦγε μαχησομένο[υς]•
οἳ δὲ τότε βλαφθέντες ὁδοῦ παρὰ θ[ῖν] ἀφίκοντο•
Τε]θύραντος δ' ἐρατὴν πρὸς πόλιν [ἐ]ξ[έ]πεσον•
ἔ]νθα [μ]ένος πνεύοντες ὅμως αὐτο[ί] τε καὶ ἵπποι
ἀ]φρ[αδί]ηι μεγάλως θυμὸν ἀκηχέ[δατο]•

0 φ]άντο γὰρ ὑψίπυλον Τρώων πόλιν εἰσ[άναβαίνειν
. . . .] . ην δ' ἐπάτευν Μυσίδα πυροφόρο[ν
Ἡρακλ]έης δ' ἦντησ[ε] βοῶν ταλ[α]κάρδιον [υἱόν
οὔ]ρον ἀμ[εῖ]λικ[τον] δηῖωι ἐν [πολ]έμ[ωι
Τή]λεφον ὃς Δαναοῖσι κακὴν [τ]ό[τε] φύζαν ἐνόρσας
5 ἦ]ρειδε[ν μ]οῦνος, πατρὶ χαριζόμενος

Ако од принуда божеска силна се свртевме назад

за да си фатиме пат, точен фаќајќи си миг,
не треба да се нарекува пораз ни страшливост тоа.

Еднаш и Телеф бил сам, ама си спотерал тој
голема аркадска војска од Аргејци, воини мажи.

Голем ги фати нив страв, судба им додели бог,
иако беа копјаници. Бујната река, пак, Каик

текот го преполни свој с' паднати мртовци куп,
0 а и Мисиското поле. Кон брегот на морето шумно

бегаа назад од бој објалоносците в трк,
зашто уништени беа од немилосрдниот човек.

Радосни, в коработ брз секој се искачи свој,
тие што имаа бесмртни претци, кои Агамемнон

5 в поход кон светиот град, в Илиј ги поведе в бој.

Туку го згрешија патот и стигнаа тогаш на брегот

покрај убавиот град Тевтрант закотвија брод.
Таму се распламти гневноста кај нив и нивните коњи,
срце им беше во скрб, ум не им остана здрав.

0 Мислеа дека си стагнаа в Троја со високи порти,

наместо в Мисиско тло, жито што носи на дар.

Таму ги сретна Херакле, викајќи по синот свој храбар –

Телеф, кој в гибелен бој суров се покажа маж.
Тој на Данајците неславно бегство им причина тогаш –

5 спотерувајќи ги сам, татко израдува свој.

4. Структура на елегијата

Приказната за Телеф се обработува и во фрагментарно зачуваниот еп *Киприја*, чие авторство е непознато, а се претпоставува дека е составен кон крајот на VII век пр. н. е. Поради тоа е веројатно дека елегијата на Архилох му претходи на епот *Киприја*, и претставува прв книжевен обид да се обработи овој мит. Настаните што се раскажуваат во оваа приказна претходат на Тројанската војна. Имено, Телеф, синот на Херакле и на свештеницата Авга, по долгите скитања бил посвоен од кралот на Мисија, Тевтрант, од кого подоцна го наследил престолот. Кога Аргејците по грешка пристигнале во Мисија, мислејќи дека дошле во Троја, Телеф ги нападнал и ги избркал. Но, нивната комуникација не завршува овде, зашто Телеф бил ранет од Ахил, откако се препнал од винова лоза како казна од Дионис. Пророштвото, пак, било дека Ахајците можат да стигнат во Троја ако патот им го покаже Аркадиец (= Телеф). Во оваа елегија е земен само моментот кога Ахајците бегаат поразени од Телеф, зашто тој одговара на примерот што поетот сака да им го посочи на своите соборци, па според содржината може да се каже дека е воена песна. Елегијата може да се подели на три главни дела:

- 1) 2-4 Неодамнешен настан во кој учествувал и поетот;
- 2) 5-25 Наратив за бегството на Ахајците од Телеф;

2.1) 5-15 Поетот го раскажува крајот на наративот, за да полесно го поврзе овој митолошки пример со скорешниот настан; [5]

2.2) 16-25 Поетот го раскажува наративот од почеток: како Аргејците тргнале кон Троја, но се изгубиле и стигнале во Мисија, мислејќи дека е Троја;

2.3) 24-25 – Се повторува истата информација како на почетокот од наративот – дека Телеф ги спотерал сам Аргејците кон бродовите. Со тоа наративот добива кружен облик;

3) Недостасува трет дел од песната. За да песната има целосно кружен облик, потребно е поетот да ја повтори информацијата за скорешниот настан од реалноста. На тој начин би се потенцирала сличноста на реалниот настан со примерот во наративот, а нема да делува како наратив сам за себе.

5. Елегискиот воин

Во воените песни, Архилох воинот, нормално, им се обраќа на своите другари соборци, што наведува на заклучок дека тоа се случувало на воени гозби организирани 1) пред битка – тогаш се адхортативни, 2) по битка – можат да бидат славнички, или како што покажува овој пример, утешителни, и 3) во невоени услови. Адресатот во првите два случаи е војникот, а во третиот случај тоа се сограѓаните или сонародниците, и се случува на некоја комунална прослава. [6]

Улогата на воинот во поезијата на Архилох е голема, не само во квантитативна смисла, туку и во квалитативна смисла, затоа што воинот претставува една од суштествените компоненти на овој архајски поет. Имено, самиот Архилох себеси се дефинира со два квалитета: како воин, свештеник на Енијалиј (богот Арес), и како поет,

т.е. некој што поседува дар од Музите, а со таквата самодефиниција започнува целиот негов корпус зачуван од антиката (fr. 1 W):

εἰμι δ' ἐγὼ θεράπων μὲν Ἐνυαλίῳ ἀνακτος
καὶ Μουσ<έω>ν ἐρατὸν δῶρον ἐπιστάμενος,

„Јас сум свештеник на Енијалиј водачот
којшто го знае и љубениот дар од Музите.“

Овој елегиски дистих може да функционира и самостојно без да биде дел од некоја поголема песна, како што е цитиран и кај Атенај во контекст на разговорот дека во антиката граѓанскиот живот бил поважен од сè друго, а дека тоа може да се види и од Архилох. Пораката што сака да ја пренесе е јасна.

Обраќањето на Архилох во сите негови песни, без разлика дали припаѓаат на елегиите или на јамбите, е во прво лице. Поради ова се сметало и се смета дека поезијата на Архилох е субјективна, т.е. дека поетот зборува за својот живот. Но, постои тенденција да се смени ваквата констатација, бидејќи обраќањето во прво лице е генерички маркер на архајската поезија, а многу често ситуациите и ликовите за кои зборува поетот во прво лице може да се типични и стандардизирани за ваквиот тип поезија. Ова особено се однесува на јампската поезија од архајскиот период. Првото лице не е карактеристика само на директните обраќања, туку и на наративите, кои се посветени некому. Имено, раскажувачот во прво лице се обраќа на специфична индивидуа, со која е најчесто во блиска врска. Тоа му дава некаква интимност на раскажаното.

Дека Архилох пишувал на типични теми и за типични ликови покажува не само контекстот на излагањето и начинот на излагање на неговата поезија, туку и самата поезија. Познати се неговите песни за Небула и нејзиното семејство, со кое поетот наводно бил инволвиран. Се разбира, може да постои и тронка вистина во раскажувањата, но не треба да се сфати како опишување историски настан, зашто тоа е дело наменето за натпревар, а не е историско дело. Имено, тоа го востановува и Тукидид велејќи дека неговото пишување е имот за секогаш, затоа што опишува реален настан, а поетските творби, како и приказните на Херодот, се дела наменети за натпревар во даденото време (κτῆμά τε ἐς αἰεὶ μᾶλλον ἢ ἀγώνισμα ἐς τὸ παραχρῆμα, *Hist.* 1, 22, 4, 7). Она што поетот го раскажува во елегијата или јамбот пред сè претставува поетска приказна што се темели на историски настан, или настан за кој се раскажува(ло), кој не мора да биде од лично искуство, а е прилагоден за потребите на песната.

Елегиските песни од архајскиот период, од друга страна, зашто се занимаваат најчесто со воени теми, се сметаат исто така за епизоди од животот на поетот. Се знае дека Архилох живеел таков живот навистина, и дека и животот го загубил во битка со жителите на островот Наксос. Поради тоа и ликот на воинот кај Архилох се смета за реален лик од архајскиот период, а не за типичен поетски лик. За ваквата состојба придонесува најмногу разликата на Архилоховиот воин со епскиот, т.е. хомерскиот воин. Воинот кај Архилох нема голем сличност со воинот од Хомеровите епови, а тоа најдобро го илустрираат fr. 114 и 101 W, каде во прво лице, се разбира, поетот ги

кажува битните квалитети на воинот, кои се спротивставени со претставата за воинот кај Хомер.

Fr. 114 W

οὐ φιλέω > μέγαν στρατηγὸν οὐδὲ διαπεπλιγμένον
οὐδὲ βοστρύχοισι γαῦρον οὐδ' ὑπεξυρημένον,
ἀλλὰ μοι σμικρός τις εἶη καὶ περὶ κνήμας ἰδεῖν
ῥοικός, ἀσφαλ<έω>ς βεβηκῶς ποσσὶ, καρδίας πλέως.

„Јас не љубам војсководец дигнат, напнат, смешно горд,
па со локни стокмен, гиздав, бричен е и мазен в лик,
туку мене мило ми е, - јас да видам некој кус,
макар и да имал криви нозе, а да гази полн со дух.“
(Колева, 1996)

Fr. 101 W

ἑπτὰ γὰρ νεκρῶν πεσόντων, οὓς ἐμάρψαμεν ποσίν,
χείλιοι φονῆές εἰμεν,

„Седум мртви паднаа, коишто ги покоривме на нога,
а илјада убијци сме“

Фрагментот 114 W делува анти-херојски во смисла дека воинот е прикажан спротивно од хомерскиот Ахил во својот изглед, а не дека не е храбар. Имено, воинот кај Архилох може понекогаш да биде на изглед како грдиот Терсит. Но, кај Хомер физичкиот изглед соодветствува на духовниот, па така грдата појава на Терсит соодветствува со неговото грдо однесување. А, она што е нагласок во описот на Архилох е храброста, која не е поврзана со изгледот. Фрагментот 101 исто така делува анти-херојски, затоа што кажува (се издава) дека убиле седум луѓе, но тоа е очекувано кога се бореле илјадници од другата страна. Дали е ова потсмевање на војникот? Најчесто, кога се зборува за војникот кај Архилох се мисли и на познатиот фрагмент (fr. 5 W) [7] со фрлањето на штитот, постапка која се коси со спартанскиот обичај, каде мајките им велеле на нивните синови кога тргнувале во војна или со него или на него. Имено, чесноста на хероите во *Илијада* е неприкосновена и соодветствува на спартанскиот модел во таа смисла. Но, тој модел почнува да исчезнува во *Одисеја*, кога наместо храброста се фаворизира итрината, за да се постигне целта. Таков впечаток даваат и елегиските стихови со штитот, кој претставува една целина и не е веројатно дека е дел од некоја поголема песна. Значи воинот нема по секоја цена да се држи за своето оружје, затоа што животот му е помил од оружјето, а тоа повторно е спротивно со епот. [8]

Во елегията за Телеф, која претставува воедно и најдолга воена песна на Архилох, има поделеност на не-воени (или антивоени зборови) и на воени зборови, кои се рефлектираат во описот на двете спротивставени страни. Од една страна има *ἀναλκίη* (бессилие, страшливост), *φυγεῖν φεύγειν* (да се бега), *φέβοντο* (се плашат), *ἀπέκλινον* (се свртеа назад), *κακὴν φύζαν* (срамно бегство), кои се однесуваат на Архилоховите соборци и на Артејците, но само во *даден момент* (*τις ὥρη*), а не и како постојан квалитет, зашто за нив се однесува партиципот во идно време *μαχησομένους* (коишто ќе се борат), за кое поетот знае дека навистина ќе се исполни. Од друга страна стои Телеф, кој е *ταλακάρδιον* (издржлив), *ἀμειλίκτου φωτός* (суров маж), *αμείλικτος δῆριωι ἐν πολέμωι* (немилосрден во губелна војна). Според Андерсон (Anderson, 2012: 58) во наративот за Телеф може да се издвојат два модела за битка, кои се од суштествено значење за да се сфати архајскиот модел за воин. Првиот е негативен и го отсликува Телеф, којшто е сам (*μοῦνος*), а вториот е позитивен, којшто ги отсликува Ахајците и покажува на група. А впрочем тоа може да се забележи во воените песни на Архилох, дека поединецот не е важен, туку групата. Ова не се однесува само на наративот, туку и на адресатот. Постапките на поединецот се важни доколку се во корист на групата. А, тоа што Телеф е избран сам да се бори против група е во согласност и со неговото потекло – тој е син на Херакле, кој во митологијата е познат не како воин во група, туку како самотник, а тоа не се смета за доблест во архајскиот период. Имено, времето на хероите како Херакле, кои сами извршуваат задачи, е нешто што припаѓа на минатото, а Архилох пишува за човекот на неговата денешница. Наративот за Телеф веројатно е преземен од поетската традиција и претставува само уште една приказна во огромниот репертоар што им стоел на располагање на поетите. Но, изборот на овој мит, во кој еден човек победува војска е чуден избор за да се прикаже хероизам и нужно бегане. Токму поради тоа треба да се елиминира сличност во излагањето на содржините во епот и елегията, зашто елегията е поблиска до човекот на денешницата, околку до човекот од славното херојско минато, кој поседува божески особини, што ги нагласува Архилох за Ахајците, но од друга страна и ги поништува со чинот на бегане. Бегането не е проблематичен акт ниту во *Илијада*, *напротив се смета за нужна постапка кога боговите се свртени против хероите*. Архилох, пак, *божјата волја ја става под прашање во P.Оху. LXIX4708, а во останатите фрагменти поразот е опишан како нешто што може да се очекува во војна, без да имплицира божество*.

Среќата на војникот многу лесно може да припадне во првата или втората група, односно во групата што победува или во групата што бега и е поразена. Неговиот живот не е идеализиран, како што може да се види и од претходно цитираните фрагменти. Имено тој јаде *μάζα*, *месен јачменов леб*, кој е евтин (cf. fr. 2 W) [9], и не се расфрла со гозби, во кои е вклучено премногу јадење. [10] Виното, се разбира, е неизбежен дел од војничкиот живот кај Архилох и често е вклучено во пијанките што ги правеле навечер кога и се пееле ваквите песни. Воинот кај Архилох е лик што се темели на реалниот воин, преземен од реалноста без претенциозност; имено тој ниту се величи како во епот, а ниту се исмева како во комедијата. Може да се каже дека ликот на воинот во елгиите на Архилох е реална фигура, исто како што ликовите во неговите јампски песни и еподи имаат прилично реално опишување и окружување. Дека навистина тоа е така покажува и новиот фрагмент, во кој се опишува пораз. Поразот не е опишан за да се исмеа храброста на војниците, зашто и самиот поет припаѓа на таа група, туку за да се поттикне храброста преку пример од митологијата.

Затоа поетот ги храбри своите соборци да не го сметаат ова за срам, зашто такво нешто им се случило и на други храбри борци, како што биле Ахајците, кога тргнале да ја бараат Троја. Притоа ги симнува Ахајците од херојското окружување и ги сместува во реалниот живот на архајскиот човек.

6. Заклучок

Моделот за воин, не само кај Архилох, туку во архајската поезија воопшто, е скроман човек, кој е постојан во битка. Како таков лик нема спекулации за тоа дали воинот е типичен лик или не. Едно е сигурно: воинот е анонимен лик, кој припаѓа на една група. Неговото суштествување е важно само во рамките на таа група, а не и одделно. Затоа не е потребно име, како што тоа се прави во епската поезија, зашто во елегиската воена поезија отсуствуваат хероите на Хомер. А поради тоа што нема такви херои, воинот е многу посличен со реалниот човек. Затоа и Архилох не се обраќа некому по име и не истакнува никој од својата група, затоа што групата е единка, наспроти Телеф. Поради тоа и славните Ахајци повеќе потсетуваат на реални луѓе, а не на херои, какви што се прикажани кај Хомер.

Неспорно е дека постои сличност меѓу епот и елегиската поезија, која произлегува не само од сличниот избор на теми, туку и од изборот на јазикот. Но, тоа влијание не е еднострано, како што најчесто се смета, дека епот влијаел врз елџијата, туку се работи за обострана комуникација и влијанија. Впрочем и елегиските и епските поети следеле некаков модел, што бил карактеристичен во тој период. Тој заеднички материјал: јазикот и содржините, различно се аплицираат во епот, а различно во елџијата, или во јампската поезија. Но, тоа не значи дека во елегиската поезија Архилох се потсмева на хомерските т.е. епските воини. Поинаквиот приказ произлегува од потребите што ги наметнува приликата за која се наменети песните. Тоа е всушност она што диктира каков тип поезија ќе се пее, или ќе се рецитира.

Белешки:

- [1] Но, види Obbink, Dirk. *The Oxyrhynchus Papyri*, 4708, vol. LXIX, London 2005, p. 18 ff.
- [2] Во овој контекст може да се наведе и песната на Симонид (са. 556–468 г. пр.н.е.) *За битката кај Платаја* (frg. 10-11 W²), иако е од подоцнежниот период. Во оваа песна се опејува битката кај Платаја (479 г. пр.н.е.) и се споредува со Тројанската војна, која служи како пример за херојско однесување. Начинот на кој Симонид го употребува митот потсетува повеќе на химна одошто на епски наратив.
- [3] Архилох потекнува од егејскиот остров Парос, но подоцна се населил на островот Тасос во новооснованата колонија.
- [4] Според Вест (West, 1974: 10-3) елегиската поезија може да се подели на 8 типа според приликата во која се изведува: 1) адхортативна пред битка; 2) неформален воен амбиент; 3) граѓанска гозба; 4) прилика што е слична на комос; 5) јавен собир; 6) елџија што се изведува на импровизирано место за забава со поглед на извор; 7) на погреб; 8) на фестивали.
- [5] Ликовите од митологијата за Хелените биле ликови од минатото, кои поседувале натчовечки особини, а потекнуваат од бесмртните богови. Поради таквите нивни особини најчесто се земаат како пример за херојско однесување.
- [6] Иако ова не мора да биде строго правило.
- [7] ἀσπίδι μὲν Σαῖων τις ἀγάλλεται, ἣν παρὰ θάμνωι,
ἔντος ἀμώμητον, κάλλιπον οὐκ ἐθέλων·
αὐτὸν δ' ἐξεσάωσα. τί μοι μέλει ἀσπίς ἐκεῖνη;
ἐρρέτω· ἐξαυτίς κτήσομαι οὐ κακίω.

„Сајонец некој со штитот се перчи, зашто во цбуноот
оружје сјајно, со чест, безволно оставив јас!
Сам на смртта ѝ побегнав. Сепак оружје ова, -
нека го носи враг, друго ќе спечалам јас!“ (Колева, 1996)

[8] Имено, Ахил се бори со Хектор за да го врати оружјето на Патрокле и тоа е негов императив.

[9] ἐν δορὶ μὲν μοι μάζα μεμαγμένη, ἐν δορὶ δ' οἶνος
Ἰσμαρκός, πίνω δ' ἐν δορὶ κεκλιμένος.

„Јачмено легче на копје, на копје пијам јас вино, слатко од измарски крај, потпрен на копје
во блен.

[10] Кај Хомер во *Илијада* воопшто не се јаде леб, а ниту риба. Приказот на храна е концентриран на месо, затоа што месото за Хелените била несекојдневна храна. А, за хероите опеани во *Илијада* и *Одисеја* се чини соодветно да се хранат со нешто што е скапо и несекојдневно, како некој вид амброзија.

Библиографија:

Anderson, A.S. (2012), *Archilochus, Telephus, and the Warrior Ethos*, thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Arts in Classics in the Graduate College of the University of Illinois at Urbana-Champaign, 2012.

Boedeker, D. (1995), "Simonides on Plataea: Narrative Elegy, Mythodic History", aus: *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 107, pp. 217–229.

Corso, A. (2007), "The Portraiture of Archilochus" in *Hyperboreus* Vol.13 (2007) Fasc.1-2, pp. 11-30.

Heirman, J. (2012), *Space in Archaic Greek Lyric: City, Countryside and Sea* (University of Amsterdam).

Колева, Е. (1996) (прев.), *Антологија на хеленската лирика*, Зумпрес, Скопје.

POxy: Oxyrhynchus Online: P.Oxy. LXIX 4708.

<http://www.papyrology.ox.ac.uk/POxy/monster/demo/Page1.html>, посетено на 12.04.2012

Swift, L. (2012) "Archilochus the 'Anti-hero'? Heroism, Flight and Values in Homer and the New Archilochus Fragment (P.Oxy LXIX 4708) *Journal of Hellenic Studies* 132: pp. 139–155.

Nobili, C. (2009), "Tra epos ed elegia: il nuovo Archiloco" in *Maia: rivista di letteratura classica*, 61, 2009, pp. 229-249.

West, M.L. (ed.) (1971), *Iambi et elegi Graeci ante Alexandrum cantati: Archilochus, Hipponax, Theognidea* (Oxford Clarendon Press).

West, M.L. (1972), *Studies in Greek Elegy and Iambus* (Walter de Gruyter).

Скратеници:

Deipn. = Athenaeus: *Athenaei Naucraticae deipnosophistarum*, libri xv, 3 vols. ed. G. Kaibel, Leipzig: Teubner, 1-2:1887; 3:1890 (repr. Stuttgart: 1-2:1965; 3:1966): 1:1-491; 2:1-498; 3:1-560.

Hist.t. = *Thucydides Historiae Vol. I., Books 1-4*. Edited by H. Stuart-Jones, J. E. Powell, Oxford University Press, 1963.

Kaibel = *Comicorum Graecorum Fragmenta*, Ed. G. Kaibel. Berlin, Weidmann, 1899.

The Elegiac Warrior in the New Archilochus Fragment (P.Oxy. LXIX4708)

SUMMARY

Daniela Toševa-Nikolovska

toshevadaniela@gmail.com

Key words: words: Archilochus, archaic elegy, martial poetry, warrior, Telephus myth, P.Oxy. LXIX4708

The warrior is a common character in archaic poetry and a common figure in archaic society as well. He was celebrated in epics, and his battles were described in elegiac and iambic poetry. The similarity in themes and language between Archilochus and Homer, i.e. epic poetry, is not due to the influence from the latter, as is commonly assumed. The poets had a common fund of themes and language, which was applied differently according to the genre. That is why the epic warrior is different from the elegiac and iambic warrior, and the difference did not arise from mockery. The warrior is super-human in epic—he has a name, and is outstanding in his community—whereas in Archilochus poetry the warrior is very realistic and doesn't have a name because he is a part of a group. In the new Archilochus fragment (P.Oxy. LXIX4708), which is the longest and the first known mythical narrative in elegy, even the Achaeans are represented as humans, who take flight not because the gods made them do so but because it was necessary in order to stay alive. And that is the imperative for Archilochus' warrior.